

Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів
культурної спадщини Одеської облдержадміністрації
Одеська обласна бібліотека для юнацтва

Історія міст і сіл Одеського краю

вебліографічний дайджест

ОДЕСА
2022

Історія міст і сіл Одеського краю: до 90-річчя Одеської області : вебліограф. дайджест / сост. Н. І. Степанова ; Одес. обл. б-ка для юнацтва. – Одеса, 2022. – 26 с.

27 лютого Одеська область відзначила 90-річчя від дня свого утворення. Цей визначний день нашої історії ми зустріли в умовах повномасштабної війни.

До ювілею області було опубліковано чимало статей, присвячених історії міст і сіл Одещини.

Донедавна на Одещині було 26 районів. Наразі, після адміністративної реформи, залишилося сім: Березівський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Одеський, Подільський та Роздільнянський.

Ми пропонуємо до вашої уваги добірку найцікавіших сайтів з цієї теми.

До вебдайджесту увійшли матеріали останніх років.

У текстах багатьох статей зустрічаються старі назви населених пунктів. Електронну версію вебдайджесту ви зможете знайти на сайті бібліотеки: <http://mayakovka.od.ua>

Спочатку – декілька цікавих фактів про Одеську область.

Одещина – найбільша за територією область України (площа – 33,3 тис. кв. км).

На території Одеської області знаходиться природне озеро з прісною водою Ялпуг, яке за своїми розмірами є найбільшим озером України та займає друге місце в Європі.

У п'яти кілометрах від Одеси знаходиться найнижча точка України – Куяльницький лиман.

Довжина морської берегової лінії в межах області перевищує 300 км.

Дністровський лиман – найбільший в Україні лиман закритого типу, відокремлений від моря широкою піщаною косою.

Кагул у Ренійському районі – крайня південна точка України (після Криму)

І цей список далеко не повний...

В Одеській області:

7 адміністративних центрів: Березівський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Одеський, Подільський та Роздільнянський

19 міст

33 селища міського типу

122 села і 91 громада

8 морських торгових портів

1110 визначних пам'яток

92 заказника та заповідника і багато інших пам'яток природи

До 90-річчя області газета «Одеське життя» опублікувала цикл статей, присвячених історії назв міст і сіл Одещини. У тексті зустрічаються старі і нові назви населених пунктів.

День заснування Одеської області : що приховують назви міст та сіл [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/3335-vostok-sekira-i-ruchi-hto-skryvayut-nazvaniya-raionov-odesskoj-oblasti>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Мова йде про сім найпівнічніших населених пунктів Одеської області: Кодиму, Балту, Саврань, Ананьїв, Любашівку, Красні Окни (нині Окни) і Подільськ (колишній Котовськ, який і зараз є районним центром).

90 років Одеській області : хто давав назви містам та селам Одещини? [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/3357-ot-drevnih-grekov-do-kazakov-kto-eshe-dal-nazvaniya->

raicentram-odesskoj-oblasti . – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

У цій статті продовжується розповідь про історію назв населених пунктів Одеської області і про те, на честь кого вони були названі: колишня Фрунзівка (зараз Захарівка), Ширяєве, Миколаївка, Велика Михайлівка, Березівка.

90 років Одеській області : історія назв населених пунктів Одещини [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :

<https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/90-rokiv-odeskij-oblasti-istorija-nazv-naselenih-punktiv-odeshhini?fbclid=IwAR1VEcccW9t0e1kXZAKoEkfq4jhmYqBNp3x32ij5vxWLT47QPR03-3dXjFM>– Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Завершується розповідь про історію назв населених пунктів Одеської області та про те, як і на честь кого їх було названо: Татарбунари, Болград, Рені, Ізмаїл, Кілія, Іллічівськ (зараз Чорноморськ), Южне, Теплодар.

Сущенко Ю. Интересные места Одесской области : путешествуем с «Одесской жизнью» [Електронний ресурс] / Ю. Сущенко. – Електрон. текст. – Режим доступу :

https://odessa-life.od.ua/article/zdravstvuj-letu-puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-s-odesskoj-zhiznju._ – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Знайомимося з Поділлям на півночі Одеської області. Потім просуваємося в центр Одещини: Ананьїв, Ширяєво, Велика Михайлівка, Березівка

Південь області – колоритна Бессарабія. І зовсім поряд – Біляївка, Васильївка, Білгород-Дністровський.

90 років Одеській області : 25 найцікавіших фактів про Одещину [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :

<https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/90-let-odesskoj-oblasti-25-samyh-interesnyh-faktov-ob-odeschine>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Для детей и родителей: интересные факты, которые нужно знать об Одесской области (Одесской области 90 лет) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/dlja-roditelej-i-detej-vazhnye-fakty-kotorye-nuzhno-znat-ob-odesskoj-oblasti>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

«Одеське життя» пропонує дітям і батькам відправитися в подорож рідним краєм, щоб ще більше дізнатися про природу Одещини і людей, що живуть в ній.

БЕРЕЗІВСЬКИЙ РАЙОН

В давнину тут жили скіфи і сармати, а не так вже і давно через навколишні поля пролягала дорога чумаків, які везли сіль.

У Антонівці знайдена золота діадема, в Софіївці – плита із старогрецьким написом, недалеко від Демідова – кам'яна статуя воїна-сармата II століття до нашої ери, а біля Заводівки – Римська бронзова монета Галлієна 253-268 років.

Археология и древняя история Березовского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-berezovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Куда поехать в Одесской области: Березовка была крупнейшей ярмаркой наемных рабочих [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-pohat-v-odesskoj-oblasti-berezovka-byla-krupnejshej-jarmarkoj-naemnyh-rabochih>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Березівка була заснована в 1802 р. Назва міста походить зовсім не від назви дерева – берез в дикому вигляді тут майже немає. В кінці XVIII століття територією, де знаходиться Березівка, керував німецький колоніст Раух. На місці нинішнього стадіону був ринок, де поміщики наймали сільськогосподарських робітників. Сюди стікалися селяни і робітники не лише з довколишніх сіл, але, навіть, з Київської і Полтавської губерній. Березівський «ринок праці» за своїм значенням був другим після каховського. Ті, хто приїжджав сюди у пошуках роботи, писали на табличках «бери-зови» і носили їх на одязі, чекаючи пропозицій. Звідси і пішла назва населеного пункту – спочатку «Беризовка», а потім воно трансформувалося в «Березівку».

ІВАНІВКА

Перше поселення тут з'явилося в 1793 році. Тоді учасник російсько-турецької війни майор Баранов у винагороду за вірну службу отримав в південних степах три тисячі десятин землі. Село, яке з'явилося тут першим, на честь власника назвали Малобаранівкою. Як і інші села області, його традиційно населяли кріпаки-втікачі.

Завдяки вдалому розташуванню на дорозі, яка вела з Одеси в Балту і далі на Київ, село швидко стало розростатися. На ярмарку в Малобаранівці жителі декількох губерній торгували худобою і оптовими партіями продуктів.

У 1826 році Малобаранівка отримала статус містечка. Через 30 років її власником став поляк Ян Лемпер. Він викупив село у спадкоємців майора і перейменував його в Янівку.

Щороку навесні в Янівці збирався ярмарок, а двічі в тиждень базар, де торгували місцеві ремісники і селяни. А незабаром ринок в Янівці став ще і місцем працевлаштування селян.

Куда поехать в Одесской области : вокруг Ивановки происходили события «Зеленого фургона» [Електронний ресурс]. – Електрон .текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-vokrug-ivanovki-proishodili-sobytiya-zelenogo-furgona>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Розповідь про Іванівку (Янівку), Благоєве, Северинівку.

Путешествуем по Одесской области : чем примечательна уютная Ивановка [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-chem-primechatelna-ujutnaja-ivanovka-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Відеоподорож Іванівкою

МИКОЛАЇВКА

На землях, де зараз розташована Миколаївка, в давнину мешкали скотарі-кочевники – скіфи і половці, гуни і татари, а в XVI столітті тут господарювала імперія Османа. Миколаївка була одним з перших поселень, що з'явилося в цих краях. Як і більшість населених пунктів Одеської області, її заснували козаки і кріпаки, що втікали від панів.

Село стоїть на березі ріки Чичекля, яка є притокою Південного Буга. Розповідають, що в давнину річка була судноплавною, існує навіть легенда, що десь нижче за течією в ній затонула турецька галера із золотом.

Путешествуем по Одесчине : село, основанное беглыми крепостными (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odeschine-selo-osnovannoe-beglymi-krepostnymi-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Куда поехать в Одесской области : были и легенды о Николаевке [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-byi-i-legendy-o-nikolaevke>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

У маєтку Курісів працював французький художник

В Ісаєво народився знаменитий співак

Андрієво-Іванівка належала козачому полковнику

Левадівка – батьківщина Степана Олейника

Археология и древняя история Николаевского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odeschine-selo-osnovannoe-beglymi-krepostnymi-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ШИРЯЄВЕ

Путешествуем по Одесчине : Ширяево – маленький поселок с интересной историей (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odeschine-shirjaevo-malenkij-poselok-s-interesnoj-istoriej-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Ширяєве було засноване наприкінці XVIII століття вихідцями з Болгарії. Тоді ще село носило назву Степанівка. Тут селилися кріпаки, які тікали від свавілля поміщиків з півночі імперії. Цей населений пункт знаходився на торговій дорозі з Одеси в Поділля, Волинь і Балту. Тут проїжджали обози, які везли усілякі товари для відправки на ринки Російської імперії і зарубіжжя.

Першою землевласницею цих місць стала Анастасія Чернолуцька, дочка царського придворного лакея Степана Ширяя. Землевласниця в основному проводила час в Одесі, свій маєток вона відвідувала лише наїздами. Після смерті Чернолуцької землі успадкував її син Сергій Ширяй. Ледве поховавши матінку, він вирішив увічнити своє ім'я і перейменував Степанівку в Ширяєве.

Куда поехать в Одесской области : Ширяево – земли, пожалованные императором (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-shirjaevo-zemli-rozhalovannye-imperatorom>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Власник села назвав його на честь себе

Петровівка – село Петра і Віри

Олександрівка: курган і старовинна садиба

Археология и древняя история Ширяевского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-shyryaevskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ РАЙОН

Білгород-Дністровський район відомий своєю фортецею, яка стоїть на території античної Тіри. Але він має і інші археологічні пам'ятники, особливо на березі Дністровського лиману.

Археология и древняя история Белгород-Днестровского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-belgorod-dnestrovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Білгород-Дністровський – одне з найдавніших міст України. За більш 2500-річну історію місто мало безліч назв: Офіусса, Тіра, Алба-Юлія, Туріс, Львовкополь, Монкастро, Четатя-Албе, Аккерман, Аспрокастро, Маврокастро, Білгород, Ак-Лібо.

У 1454 році в цих місцях, за замовленням молдавського господаря, була побудована фортеця, де роботами керував грецький майстер Федорко. Через 30 років новобудовою заволоділи турки і назвали його Аккерман (Біла фортеця).

Під час російсько-турецьких війн, які відбулися потім, фортеця по черзі мінjala власників. Врешті-решт, восени 1806 року місто без єдиного пострілу було взяте військами, якими командував герцог Рішельє.

Путешествуем по Одесской области : чем примечателен Белгород-Днестровский? (відео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-chem-primechatelen-belgorod-dnestrovskij-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Сорокина И. Куда поехать в Одесской области : древний Белгород - Днестровский и Аккерманская крепость (відео) [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-belgorod-dnestrovskij-svjatoj-istochnik-i-tureckoe-kladbishhe>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

САРАТА

Сарата була заснована в 1822 році на місці татарського поселення Гура-Курудер. Один з німецьких колоністів, пастор Ігнацій Ліндл, перебрався в ці місця, а слідом за ним приїхала і його паства. У квітні, як відомо з історичних джерел, в майбутню Сарату прибуло 50 підвод з переселенцями. Першими жителями Сарати стали 60 сімей з Вюртемберга і Баварії.

Цікава історія сіл (приблизно середина 19 ст.), розташованих недалеко від Сарати: Крива Балка (Каїри), Плахтіївка, Кулевча.

Куда поехать в Одесской области : основателем Сараты стал немецкий пастор [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-osnovatelem-saraty-stal-nemeckij-pastor>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Райцентры Одесской области : Сарата – поселок с немецким прошлым (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/news/rajcentry-odesskoj-oblasti-sarata-poselok-s-nemeckim-proshlym-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Саратовского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologiya-y-drevnyaya-ystoryya-saratskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Кулевча [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <http://litomore.com.ua/Tourism/kulevcha>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Поселення і назва виникло унаслідок переселення в 1830 році болгар з села Кюльовча Шуменського округу Варненської області Республіки Болгарія. В кінці XIV ст. Болгарія попадає під вплив ярма Османа. Відбувається винищення населення, знищення культури і релігії. Це підштовхнуло жителів до еміграції з болгарських земель в сусідні з нею райони.

Але не історією своєю прославилося село. У місцевому болгарському храмі (якому вже більше 135 років) є інформація, що село Кулевча розташоване біля підніжжя уявного хреста. Тут знаходиться один з чотирьох уклінних хрестів, встановлених за благословенням старійшин. Всього їх чотири в Україні – в Кулевчі, Чорнобилі, Старому Почаїві і під Харковом.

Якщо з'єднати крапки на карті країни, то виходить величезний хрест. І селище – його підніжжя. У середині церкви є чудодійні ікони. Найбільш відома – ікона Казанської Божої Матері. Ікона (Кулевчанське диво) відома тим, що довкола неї зростають живі лілії, а бутони розпускаються на свято Трійці. Таке явище спостерігається ще лише в Греції на острові Кефолон.

ТАТАРБУНАРИ

Путешествуем по Одесчине : Татарбунары – город древней крепости [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odeschine-tatarbunary-gorod-drevnej-kreposti-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Перша згадка про Татарбунари датована 1637 роком. У той час ця місцевість називалася Татар-Бунар – дослівно «татарське джерело». Тут дійсно було джерело, яке витікало з-під горба, де знаходилися руїни древньої фортеці.

Більше подробиць – у відео.

Куда поехать в Одесской области? Татарбунары : древняя крепость и православные святыни [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-tatarbunary-drevnjaja-krepost-i-pravoslavnye-svjatyni>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Легенда Татарбунар – скарби в зачарованому підземеллі.

У Борисівці – найбільший монастир області.

Білолісся – місце стоянки стародавніх людей.

Археология и древняя история Татарбунарского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-tatarbunarskogo-rajo>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

БОЛГРАДСЬКИЙ РАЙОН

АРЦИЗ

Арциз був і німецькою колонією і торгівельним центром, а пізніше поряд побудували засекречений аеродром. У 1816 році, на тому місці, де зараз стоїть Арциз, німецькі колоністи заснували поселення, яке назвали з деякою претензією – Йоханнесхорт, тобто «фортеця Іоана».

Проте, імператор Олександр I наказав перейменувати всі переселенські колонії на честь перемоги над Наполеоном. І місто було назване на честь французького – Арсі (Arcis), де російські і австрійські війська розгромили частини наполеонівської армії. Місцеве населення правил французької мови не знало, і тому називало поселення на свій лад – Арциз. Хоча існують і інші версії.

Куда поехать в Одесской области : Арциз — маленький кусочек Франции [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. –

Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-arciz-malenkij-kusochek-francii>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Шарникова Т. История Арциза : корни отцов передают нам силу, становятся опорой в жизни (фото) [Електронний ресурс] / Т. Шарникова. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://bessarabia.ua/istoriya/istoriya-arcziza->

korni-otczov-peredayut-nam-silu-stanovyas-oporoj-v-zhizni-foto/. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Про головні віхи історії міста можна дізнатись як з книг, так і безпосередньо від старожилів – краєзнавців. Наприклад, з вуст автора багатьох публікацій на тему «Арциз бессарабський» А .С. Стоянової.

БОЛГРАД

За ініціативою намісника Бессарабії генерала І Н. Інзова, Болград від самого початку будувався і наділявся повноваженнями, як столиця болгарських переселенців. Таким він був і залишається понині.

У 1821 році почалися планувальні роботи, трасування вулиць нового міста. Болград став першим населеним пунктом в Бессарабії, який почали будувати за правильним планом: прямі широкі вулиці паралельно і перпендикулярно озеру, рівномірні квартали, широкі перехрестя. Місто спочатку планувалося і будувалося, як справжня столиця «Нової Болгарії».

Нове місто було заселене вихідцями з сусідніх сіл. Вони заселили в першу чергу південно-східну частину плато, яка стала називатися туканською махалою. Після російсько-турецької війни 1828-1829 років тут осіли переселенці із Слівена і Ямбола. Нові райони міста стали називатися відповідно Слівенською і Ямбільською махалами. Так народився і став розвиватися Болград. Більшість населення займалася ремеслом, поєднуючи його з веденням сільського господарства. Переважали дрібні кустарні підприємства з виготовлення черепиці, цегли, гончарних виробів, фарбувальні пункти, вовнопрядильні цехи, миловарні тощо.

Знакомство с Одесской областью : мавзолей, парк-памятник и сыроварня Болграда (фото) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.048.ua/news/3263574/znakomstvo-s-odesskoj-oblastu-mavzolej-park-pamatnik-i-syrovarna-bolgrada-foto>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Болградского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :

<https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-bolgradskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ТАРУТИНЕ

Територія Тарутинського району була заселена ще в глибокій давнині – археологи знаходять тут залишки поселень бронзового століття і перших століть нашої ери. Сучасне селище з'явилося тут порівняно недавно – трохи більше 200

років тому. В 1814 році, після укладення Бухарестського мирного договору, тут оселилися німці-колоністи, а їх поселення стали першою німецькою колонією в Бессарабії.

Після Кримської війни Тарутине стало частиною Молдавського князівства, а через два десятиліття, після закінчення останньої російсько-турецької війни, Тарутине знову перейшло до Російської імперії. У 1940 році Бессарабія приєдналася до Радянського Союзу, тарутинські німці поїхали до Німеччини, а в село стали перебиратися вінницькі селяни.

Куда поехать в Одесской области : Тарутино назвали в память побед в войне 1812 года [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-tarutino-nazvali-v-ramjat-pobed-v-vojne-1812-goda>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Тарутинского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-tarutynskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ РАЙОН

Археология и древняя история Измаильского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-izmaylskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

По північно-східній території Ізмаїльського району проходить цікава археологічна пам'ятка – Нижній (Південний) Троянів вал I тисячоліття нашої ери, який тягнеться з північного заходу (з боку Болградського району) на південний схід біля північно-західного краю озера Катлабух, потім, перетинаючи пониззя річки Великий Катлабух і річку Малий Катлабух, між селами Суворово і Новокаменка, йде у напрямку південного заходу-північного сходу, перетинаючи річку Еника, на північ від села Нова Покровка.

ІЗМАЇЛ

Сорокина І. Мандруємо з «Одеським життям» : Ізмаїл : місто з героїчною історією [Електронний ресурс] / І. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/travels/puteshestvuem-s-odesskoj-zhiznju-ot-rimskoj-kreposti-do-izmaila>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Офіційно роком заснування Ізмаїла вважається 1590-й, хоча археологи упевнені: стародавні племена жили тут ще до нашої ери. У античний час тут бували римляни, про що говорять знайдені давньоримські монети і уламки амфор. У IX столітті на руїнах римської фортеці Сморніс виникло слов'янське місто Сміл, яке пізніше увійшло до складу Галицько-Волинського князівства.

Приблизно з XVI століття ці землі стали належати туркам, у тому числі і місто Сміл, але козаки на чолі з Наливайко зуміли вигнати загарбників. Втім, незабаром, місто знов перейшло під владу турок, які збудували фортецю і назвали її Ізмаїлом.

У подальші роки фортеця поперемінно належала то Туреччині, то Російській імперії, поки, нарешті, за умовами Бухарестського мирного договору Ізмаїл остаточно не увійшов до складу Росії. Він був перейменований в Тучков, проте, нова назва не прижилася. До речі, в боях за Ізмаїл брав участь український письменник Іван Котляревський, який «відзначив себе безстрашністю»

ВИЛКОВЕ

Історики стверджують, що в низов'ях Дунаю поселення були задовго до нашої ери. А перша письмова згадка про цей край є в літописі «Повість минулих літ»: у ній відмічено, що київські князі вели з угличами і тиверцями тривалі війни за приєднання до Русі земель між гирлами Дністра і Дунаю. В середині X ст. н.е. князь Ігор включив придунайські землі до складу Київської Русі. Київський князь Святослав I у 970 році думав перенести на Дунай свою столицю, звідси «в лодіях і на конях» він починав свої походи на Візантію і Болгарію. Багатостраждальна історія цього краю – він століттями піддавався навалі кочівників.

Наприкінці XV століття гирло Дунаю опанувала Туреччина – це стало початком трьохсотрічного її володіння цим краєм. Український гетьман Богдан Хмельницький неодноразово намагався звільнити від турок ці землі.

У 1768 році з'являється «Селище липованське» – первинна назва нинішнього Вилкового. Першопрохідниками цих місць стали розкольники-старообрядці і «неспокійне воїнство» - донські і запорізькі козаки, що озброїлися не зброєю, а господарським інвентарем. Загалом, історія заснування Вилкового – це історія гнобленої старообрядності і біглого козацтва.

Місто Вилкове [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://vylkivska-gromada.gov.ua/misto-vilkove-13-55-49-13-03-2018/>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Вилково – город на воде [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :

https://www.youtube.com/watch?v=e185kJcoV6o&ab_channel=FREE%D0%94OM.LIVE. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Відео-подорож українською Венецією.

КІЛІЯ

Історики вважають, що Кілія – найстародавніше місто України. Припускають, що воно виникло ще в VII столітті до нашої ери. У XIII столітті Кілію завоювали монголо-татари, і вона стала найзахіднішим володінням Золотої Орди. Як і всі великі порти, що знаходилися під турецьким володінням, Кілія мала вихід на міжнародний ринок. У той час в таких містах розгортали великі невільницькі ринки, на яких продавали захоплених в полон невільників. До речі, саме на невільницькому ринку Кілії, після того, як попав в полон, був проданий в рабство на турецькі галери майбутній український гетьман Богдан Хмельницький.

Райцентры Одесчины : город дунайской селедки, вин и лягушачьих лапок (відео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/news/rajcentry-odeschiny-gorod-dunajskoj-seledki-vin-i-ljagushachih-lapok-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Сорокина И. День туризма : путешествуем в Килию – самый древний город Украины [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/den-turizma-puteshestvuem-v-kiliju-samyj-drevnij-gorod-ukrainy>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Бреславская К. Достопримечательности Килии : гуляем по одному из самых старинных городов Одесчины [Електронний ресурс] / К. Бреславская. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://travel.tochka.net/13114-dostoprimechatelnosti-kilii-gulyaem-po-odnomu-iz-samykh-starinnykh-gorodov-odeschiny/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Килийского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-kylyjskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

РЕНІ

Місця, де зараз розташовано Рені, східні слов'яни уподобали ще в IV столітті. Походження назви міста викликає багато суперечок у істориків і краєзнавців. Але майже всі сходяться на думці, що означає воно «порт», «пристань». Свого часу тут господарювали римляни, але після розпаду Римської імперії Рені увійшов до складу Візантії. Потім місто було у складі Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, імперії Османа і, навіть, Румунії. Саме на околицях сучасного Рені

армія, якою командував козацький отаман Сверчковський, в 1574 році в жорстокому бою розбила турок. Але через півстоліття османи знову оволоділи містом. Пізніше в ці місця стали переселятися українці і росіяни, які бігли від свавілля поміщиків. Тут також організовували свої поселення козаки після ліквідації Запорізької Січі.

Сорокина И. Рени : историческая сказка на современный лад [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/reni-istoricheskaja-skazka-na-sovremennyj-lad>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Путешествуем по Одесской области : Рени – османский и европейский (Відеоподорож) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-reni-osmanskij-i-evropejskij-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ОДЕСЬКИЙ РАЙОН

БІЛЯЇВКА

На місці, де зараз розташована Біляївка, люди жили в епоху бронзи та сарматські часи. Точних даних, коли на карті України з'явилася Біляївка, немає. Але вважається, що це село було започатковано після ліквідації Запорізької Січі. Немає у істориків і єдиної версії про те, як виникла назва Біляївка.

1805 року тут з'явилася Свято-Успенська церква, яка стала першою кам'яною будовою у місті.

З Біляївкою також пов'язана історія одеського водопроводу. У 1872 році тут з'явилася насосна станція. А арка водонасосної станції «Дністер», яка живить водою Одесу, вважається одним із символів цього міста.

Подорожуємо з «Одеським життям» : «водна» Біляївка (відео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/podorozhuiemo-z-odeskym-zhyttiam-vodna-biliaivka-video>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Куда поехать в Одесской области : Беляевка [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-beljaevka-kak-turisticheskij-oasis>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Беляевского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya>

oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-belyaevskogo-rajona/. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Біляївський район має археологічні пам'ятники різних епох, але серед них виділяються пам'ятники бронзового і римського часу. Кочівники залишили безліч курганів. Оскільки місцевість виходить до Дністра, цим і пояснюється різноманітність археологічної спадщини. З села Усатове, наприклад, походить епонімний пам'ятник усатівської культури, яка була близька до трипільської.

Село Гнилякове, яке сьогодні входить до складу Дачного, є одним з найстаріших сіл Одеської області. Воно було засноване не пізніше 1740 року козаком Семеном Гниляченко, який оселився тут в ті далекі роки з декількома побратимами.

Эльмира С. Исчезающая история Одессы и области: село Дачное - Гниляково [Електронний ресурс] / С. Эльмира. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://uc.od.ua/columns/sergelmira/1217340>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

(фото, відео) ч. 1, 2

Эльмира С. Исчезающая история Одессы и области : село Дачное – Гниляково [Електронний ресурс] / С. Эльмира. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://uc.od.ua/columns/sergelmira/1217758>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022. (фото, відео) ч. 3

КОМІНТЕРНІВСЬКЕ

Свою історію сучасний Доброслав почав в 1802 році, коли тут було засновано кріпосне село. Спочатку землі належали поміщику Колмогорову, але якийсь Антон Кодинцев, землевласник з Полтавської губернії, перекупив їх і назвав село на честь себе – Антоно-Кодинцевим.

З-під Полтави він переселив сюди частину селян, і село стало зростати. У 1818 році тут була побудована перша церква, а через три десятки років селище отримало статус волосного центру. Розвитку Доброслава сприяло також те, що воно було розташоване на Новій поштової дорозі, яка зв'язувала Одесу і Вознесенськ. Тут стали відкриватися лавки і майстерні, збирався ринок, а за селом працювали млин і паромна переправа. Відкрито було в селищі дві школи і бібліотека.

Куда поехать в Одесской области : Доброслав – долина цветов, велокроссы и елка из ракушек [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti->

dobroslav-dolina-cvetov-velokrossy-i-elka-iz-rakushek. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Путешествуем по Одесской области : Доброслав – история и современность [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-dobroslav-istorija-i-sovremennost-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.
(відео - подорож)

Археология и древняя история Коминтерновского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyua-y-drevnyaya-ystoryua-komynternovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

«Лиманська агенція новин» пропонує серію публікацій, присвячених історії району, його сел та селищ.

Ізюмова О. Історія села Визирка [Електронний ресурс] / О. Ізюмова. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://lan.od.ua/main/1112-istorija-vizirki.html>. – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Дюар С. Чумацький шлях на Лиманщині : в Одеській області провели поїздку з краєзнавцями та істориками (фото) [Електронний ресурс] / С. Дюар. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://lan.od.ua/main/3512-chumackij-shljah-na-limanschin-v-odeskj-oblast-proveli-poyizdku-z-kraeyznavcjami-ta-storikami-foto.html>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Рафальський І. Лиманщина : Чумацький шлях – від минувшини до сьогодення [Електронний ресурс] / І. Рафальський. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://lan.od.ua/main/4009-limanschina-chumackij-shljah-vd-minuvshini-do-sogodennja.html>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

До 600-річчя села Маяки Одеської області [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://archive.od.gov.ua/vystavky-on-lajn/do-600-richchya-sela-mayaku-odeskoj-oblasti/>. – Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Історичні згадки про населений пункт біля гирла Дністра відносяться до XV століття, коли тут стояв замок Маяк-Караул, побудований литовським князем Вітовтом (тим самим, який бив Тевтонський орден під Грюнвальдом) як прикордонне і митне укріплення. Тут, у гирлі Дністра, в місці судноплавства по річці та лиману беззаперечно стояв маяк, що дав назву поселенню. В письмових джерелах цей замок згадується в 1421 році – приблизно в один час зі згадкою про

замок і порт Хаджибей на місці майбутньої Одеси. Пізніше турки зруйнували замок. Відомо, що з XVI століття на його місці був склад деревини, яку сплавляли до моря по Дністру. На місці села Маяки археологи знайшли і давнішні городища.

ОВІДІОПОЛЬ

У 1795 році місто Аджидер отримало нову назву – Овідіополь (на честь римського поета Публія Овідія Назона. У той час було прийнято вважати, що саме в цій місцевості римський поет знаходився в засланні).

Люди жили тут з глибокої старовини, і археологи періодично знаходять залишки цих поселень. На початку 1750-х років на місці сучасного Овідіополя було засновано турецьке селище Аджидер, що в перекладі означає «гірка долина». Це поселення в основному використовували як перевалочний пункт для торгівлі.

Під час російсько-турецької війни поселення було зруйноване, а після її закінчення тут була побудована фортеця і адміралтейство. Фортеця була закладена в 1792 році. Будував її інженер-капітан Єгор фон Ферстер. Він був начальником інженерної команди і керував будівництвом.

Куда поехать в Одесской области : Овидиополь – турецкое селение и русская крепость [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-ovidopol-tureckoe-selenie-i-russkaja-krepost> – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022. Овідіополь вважають місцем заслання Овідія

Кароліно-Бугаз назвали на честь власника

Першою згадкою про Калаглію стала скарга, написана в 1784 році ігуменом Березунського монастиря Паїсієм

Путешествуем по Одесской области : «горькая долина» турков и русская крепость (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti-gorkaja-dolina-turkov-i-russkaja-krepost-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Коротка відеоподорож з «Одеським життям»

Археология и древняя история Овидиопольского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologiya-y-drevnyaya-ystoryya-ovydyopolskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН

Протягом століть землі району заселяли різні народи, а сам регіон знаходився у сфері впливу безлічі держав. Так, тут знайдені сліди трипільців, скіфів, ранніх слов'ян, середньовічних кочівників. За цей край боролися Литовсько-Польська держава, Молдавське князівство, а також імперія Османа, яка володіла цією територією з 16 до середини 18 століть. При турках було засновано місто Бірзула (нинішній Подільськ).

Археология и древняя история Котовского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologiya-u-drevnyaya-ystoryya-kotovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

За свою історію місто змінило декілька назв: ще недавно воно називалося Котовськ, зараз його перейменували на Подільськ, а до 1935 року – Бірзула. Як вважається, це слово тюркського походження, утворене від слів «бір» - дань і «зюла» - урочище. Перші поселенці цих місць платили декілька податків і повинностей туркам, які контролювали ці місця. Історики вважають, що Бірзула була містом, де зосереджувалася вся зібрана данина з довколишніх територій.

Путешествуем по Одесчине : город, где похоронен Котовский (відео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odeschine-gorod-gde-pohoronen-kotovskij-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Куда в Одесской области поехать после карантина : от древней Бирзулы – до современного Подольска [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-v-odesskoj-oblasti-poehat-posle-karantina-ot-drevnej-birzuly-do-sovremennogo-podolska>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

АНАНЬІВ

Це місто зі своєю історією, яка не поступається за своїми загадках і легендами навіть найвідомішим містам Європи. Через Ананьїв проходив чумацький шлях, сюди приїжджало багато історичних персон, а недалеко від міста знаходиться чудотворне джерело.

На місці, де зараз знаходиться Ананьїв, колись був розташований римський військовий табір. Тут, навіть, були знайдені золоті монети часів Юлія Цезаря і Олександра Македонського.

В історичних документах місто згадується з 1767 року – в донесеннях полковника Андрія Кайнаша. Проте, роком створення все ж вважається 1753-й, коли тут осів козак Ананій на прізвисько Безпалько. Його ім'ям і назвали селище.

Путешествуем по Одесчине : город, где осел казак Ананий (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/news/puteshestvuem-po-odeschine-gorod-gde-osel-kazak-ananij-video>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено: 20. 12. 2022.

Путешествуем по Одесской области : Ананьев – город белых аистов [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-anan-ev-gorod-belyh-aistov>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено: 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Ананьевского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologiya-y-drevnyaya-ystoryya-anan-evskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

БАЛТА

«Край європейських джерел». Так опоегизовано назвав Балтщину письменник Богдан Сушинський. Здається, тут ще й досі відлунює доба польських князів Любомирських, графів Ронікерів, Собанських і Беліна-Бжезовських, які розвивали землеробство на території Балтського повіту. А за даними краєзнавця Олександра Таскіна, у костелі Святого Станіслава було зареєстровано багато іноземних підданих – австрійських, німецьких, французьких та інших.

Куди не кинь оком, звідусіль до тебе промовляє старовина, вдало поєднана з сучасним орнаментом будинків і споруд, доріг і тротуарів, парків і скверів, мостів і річок. Прадавні будівлі немовби архаїчним рушником тягнуться вздовж центральної вулиці міста, яка колись носила ім'я Котовського, а сьогодні – Любомирського.

Вельможко О. Балта : история, современность и реформы старинного городка в Одесской области (Фото, відео) [Електронний ресурс] / О. Вельможко. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://uc.od.ua/news/urbanism/1201934>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Куда поехать в Одесской области : родословная Балты – от вестготов до Украины (Фото, відео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-rodoslovnaja-balty-ot-vestgotov-do-ukrainy>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено: 20. 12. 2022.

Кузьменко Л. Старовинна Балта : край джерел, таємниць та магії [Електронний ресурс] / Л. Кузьменко. – Електрон. текст. – Режим доступу :

<https://odessa-life.od.ua/article/travels/starovinna-balta-kraj-dzherel-taiemnic-ta-magii>.
– Загол. з екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 20. 12. 202

Археология и древняя история Балтского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-baltskogo-rajona-2/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

КОДИМА

Історики вважають, що свою назву Кодима отримала або від фінно-угорських кочових племен, або від половців, в яких слово «кодима» означало «схід». Перші поселення на місці сучасної Кодими з'явилися ще у незапам'ятні часи – від 33 до 10 тисяч років назад. Також тут були виявлені поселення Черняхівської культури.

Польські і одеські вчені, працюючи з літописами імперії Османа, виявили в листуванні турецького султана і Речі Посполитої першу згадку про річку Кодима, яка відноситься до 1452 року. Це перша письмова згадка про річку, що тече в Одеській області.

Сорокина И. Путешествуем с «Одесской жизнью» : «Медовый хутор» Кодыма [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/neizvedannaja-odesskaja-oblast-medovyj-hutor-koduma>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Відео подорож Кодимою

Археология и древняя история Кодымского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-kodymskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ЛЮБАШІВКА

Не дивлячись на те, що Любашівці трохи більше 200 років, люди тут жили ще в глибокій старовині. Археологічні знахідки і пам'ятники культури, старовинні споруди і залізнична станція, будівництвом якої керував знаменитий воєначальник, розкажуть багато що про ці місця.

Куда поехать в Одесской области : Любашевка – живая история [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-ljubashevka-zhivaja-istorija>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Іспанське золото і радянські ракети

Ясенове Друге – притулок героїв війни 1812 р

Храм в Покрівці врятував Степан Олейник

Археология и древняя история Любашевского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-lyubashevskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

ОКНИ

Перша документальна згадка про село Окни з'явилася в 1791 році – після укладання Ясського договору і звільнення від влади турків і татар.

Слово «окни» жодного відношення до вікон не має. У перекладі з молдавського воно означає «струмочки» - таку назву поселенню дали вихідці з Молдавії через те, що тут було безліч джерел.

На цій території люди жили багато тисяч років назад. Сьогодні археологи знаходять тут кургани, поселення епохи пізньої бронзи і римського часу.

Сорокина И. Куда поехать в Одесской области : молдавские «ручейки» в украинской степи [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-moldavskie-ruchejki-v-ukrainskoj-stepi>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Красноокнянского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-krasnooknyanskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

САВРАНЬ

Назва міста, за однією з версій, походить від тюркського слова «саврань», що означає «яма». Таке враження справляє місто, якщо дивитися на нього з височини. За іншою версією, ці землі отримали назву на честь грецького героя Саврасоса. Колись ці місця належали туркам, і тут загинув турецький воїн, грек за національністю, Саврасос. Коли побудували фортецю, її назвали ім'ям героя. А торговці і ремісники, що оселилися тут, стали так називати і своє містечко.

Найпершими землеробами на території Саврані були жителі трипільських поселень. А за часів Київської Русі по цих землях проходив умовний кордон між володіннями слов'янських племен, печенігів і половців. Пізніше територія Саврані входила у володіння польських магнатів Конєцпольських. Один з них в 1634 році

доручив французькому інженеру Боплану побудувати в Саврані фортецю, яку назвали Конецполь або Усть-Саврань.

Стіни фортеці звели з паленої цегли. Залишки цієї цегли, яку 400 років тому обробляли і укладали своїми руками наші предки, ми можемо побачити і сьогодні.

У першій половині XVIII століття в Саврані знайшли притулок гайдамаки, що боролися проти польського гніту. В урочищі Дідовий Яр розташовувалися загони козаків під керівництвом Савви Чалого. Польський уряд вислав проти них великий військовий загін, який і розгромив гайдамаків. Зараз про цю подію нагадує Гайдамацька криниця, яка з'явилася в 1768 році. Поруч зростає великий дуб і знаходяться столи, за якими може розміститися більше 100 людей.

В кінці XIX століття Саврань перетворилася на торговий центр, де стали збиратися великі базари і ярмарки. Сюди везли хліб, худобу, білу глину. Крім того, містечко славалося талановитими різьб'ярами, вишивальницями і співцями. Мабуть тому, першою школою, яка з'явилася в цих місцях, була школа народних музикантів і співців.

Где побывать в Одесской области : вояж по родному краю [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/gderobuyvat-v-odesskoj-oblasti-vojazh-po-rodnomu-kraju>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Савранского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :

<https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-savranskogo-raiona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

РОЗДІЛЬНЯНСЬКИЙ РАЙОН

РОЗДІЛЬНА

Місто Роздільна з'явилося півтори сотні років тому, на землях поміщиків Гросул-Толстого і Федорова. У той час селище було задумане, як станція на залізниці Одеса-Балта. Підрядником будівництва виступив барон Карл Унгерн фон Штернберг, який належав до знаменитого німецького роду. Після відкриття станції почався регулярний рух поїздів на ділянці залізниці від Роздільної до Кучургана. У 1893 році в Роздільній був побудований кам'яний вокзал, але вже за п'ять років будівлю довелося перебудувати, оскільки вона не справлялася з потоком пасажирів, що збільшився.

Путешествуем по Одесской области : Раздельная – город-станция и стратегический узел (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti->

razdelnaja-gorod-stancija-i-strategicheskij-uzel-video. – Загол. з екрану. – Мова : рос.
– Перевірено : 20. 12. 2022.

Цікава відеоподорож разом з «Одеським життям».

Куда поехать в Одесской области : проект церкви в Раздельной отметили на парижском конкурсе [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-proekt-cerkvi-v-razdelnoj-otmetili-na-parizhskom-konkurse>. – Загол. з екрану. – Мова : рос.
– Перевірено : 20. 12. 2022.

Проект Свято-Миколаївської церкви на конкурсі культових архітектурних споруд в Парижі був визнаний одним з кращих. Сьогодні в церкві зберігаються ікони святого Миколая, Феодосія Чернігівського, Матрони Московської і Інокентія Одеського з частками святих мощів, а також ікона, що плаче, апостола Петра.

Є в історії Роздільної і курйози. Наприклад, в анналах зберігається легенда про відвідини Роздільної НЛО. У вересні 1914 року якийсь «аероплан с белыми двумя огнями, сделал над станцией круг ... после данных нескольких залпов по аероплану последний направился на станцию Веселый Кут». Прицільною стріляниною по «аероплану», окрім охорони, відзначився також волосний писар, але навіть працівник пера не зміг завдати шкоди незрозумілому об'єкту.

ВЕЛИКОМИХАЙЛІВКА

Це селище знало різні часи. Тут жили і німці-колоністи, і канадські українці, шуміли революційні події і проходив хресний хід, що доставив до Одеси Касперовську ікону.

Історія Великомихайлівки почалася ще в середині 1700-х років. Тоді землі, на яких знаходилось село, належали генерал-майору Ланському. Частину цих земель він продав полковнику Давидовичу, а той, у свою чергу, поступився ними підпоручику Івану Гросулу. У 1797 році тут з'явилося село Богуславка, яке поміщик заселив кріпаками. Після смерті Гросула його землі розділили між собою три сина. Одного з них звали Михайлом, так само назвали село, яке він успадкував, - Михайлівка.

Через село проходила торгова дорога, і завдяки цьому в Михайлівці розвивалися ремесла, осідали нові майстри. Незабаром село перетворилося на невелике торгове місто. Центральну частину селища тоді так і називали – «Містечко». Кожного тижня тут шуміли жваві базари, де торгували хлібом, вовною і іншими товарами «підвищеного попиту». Пізніше Богуславку, Михайлівку і довколишні хутори об'єднали в нове велике село, яке аж до 1945 року називали Гросулове, а після війни воно отримало назву Великомихайлівка.

У 1867 році в селі була відкрита перша двокласна народна школа. Також тут працювали поштово-телеграфне відділення, невелика лікарня, аптека і паровий млин.

Сорокина И. Неизведанные места Одесской области : Великомихайловка была центром торговли и ремесел [Електронний ресурс] / И. Сорокина. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-velikomihajlovka-byla-centrom-torgovli-i-remesel>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Великомихайловского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologiya-u-drevnyaya-ystoryya-velykomuhajlovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Археологічні пам'ятники Великомихайлівського району в основному представлені курганами, поселення – бронзового століття.

ЗАХАРІВКА

Територію Захарівки люди заселили давно – ще в епоху мезоліту, а це більше 13 тисяч років тому. Наприкінці XVIII століття вважалося, що край цей непридатний для життя, оскільки він «пустинний, безводний і безлісий». Проте, після того, як ці землі були відвойовані у імперії Османа, з'ясувалося, що між Бугом і Дністром є багато селищ, в числі яких була і Захарівка. Її першими жителями і засновниками були українські і російські кріпаки, а також молдавани. Перша згадка про Захарівку відноситься до 1791 року.

На самому початку захарівської історії землевласником в цих краях став князь Захар Аргутинський-Долгорукий. Перші богослужіння в храмі провели в 1795 році, і лише через два роки його освятили. А ще через сто років на місці старої церкви була побудована нова.

Куда поехать в Одесской области : как «пустынный край» превратился в цветущее село Захарьевка [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/kuda-poehat-v-odesskoj-oblasti-kak-pustynnyj-kraj-prevratilsja-v-cvetushhee-selo-zaharevka>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.

Путешествуем по Одесской области : Захарьевка – поселок с 13-тысячелетней историей (видео) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу : <https://odessa-life.od.ua/article/puteshestvuem-po-odesskoj-oblasti->

zaharevka-poselok-s-13-tysjachiletnej-istoriej-video. – Загол. з екрану. – Мова : рос.
– Перевірено : 20. 12. 2022.

Археология и древняя история Фрунзовского района [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу :
<https://www.zamky.com.ua/ru/odesskaya-oblast/arheologyya-y-drevnyaya-ystoryya-frunzovskogo-rajona/>. – Загол. з екрану. – Мова : рос. – Перевірено : 20. 12. 2022.